

Fredag, 22 juni 2018

Dit Første Barn – effektmåling af et universelt forældrekursus

Skrevet af Ursula Hofeldt

Flere og flere kommuner tilbyder forskellige former for forældrekurser til kommende og nybagte forældre. Men hvad ved vi om effekten af sådanne kurser, og hvordan kan den overhovedet måles? CRUNCH samarbejder med Frederiksberg Sundhedspleje om det universelle forældrekursus Dit Første Barn med henblik på at undersøge, om denne type kursus for førstegangsførelse kan bidrage til at styrke forældrenes relation til hinanden og til deres barn.

rawpixel.com, Pexels

Udbredelsen af forældrekurser

Forældrekurser eller "forældreklasser" er et tilbud, som i disse år vinder frem i både privat og kommunalt regi. Kurserne kan variere på forskellige måder, men de fleste har det samme overordnede formål: at forberede kommende forældre på forældreskabet. Forældrekurser er en del af en tidlig, forebyggende indsats, hvor man forsøger at nå familier, allerede inden barnet er født. International forskning viser, at forældrekurser som er målrettet bestemte målgrupper – eksempelvis forældre i social eller sundhedsmæssig sårbarhed – kan have en positiv effekt på barnets adfærd, forældrenes relation til barnet samt morens sensibilitet over for sit barn. Men der mangler viden om effekten af universelle forældrekurser – det vil sige kurser, der tilbydes alle forældre, på samme måde som almindelige sundhedsplejetilbud.

Et samarbejde mellem forskning og praksis

Over halvdelen af alle danske kommuner tilbyder universelle forældrekurser og derfor er det væsentligt at undersøge effekten af sådanne tilbud – både for at kunne udvikle forældrekurserne, men også for at udvikle sundhedsplejeordningen generelt (se [Øjeblikbilledet i sundhedsplejen 2017](#)). Frederiksberg Sundhedspleje har indgået et samarbejde med forskningsprojektet CRUNCH, som har udviklet et evalueringsdesign, der skal give både forskere og fagprofessionelle en større viden om betydningen af universelle forældrekurser. Denne artikel er baseret på et notat, der beskriver projektet og samler op på de første resultater. Projektet har kørt siden sommeren 2016 og fortsætter indtil sommeren 2019.

Hvordan måler man effekten af en indsats?

For at forskere kan måle effekten af en indsats, er der nødt til at være en kontrolgruppe - altså en gruppe personer, der ligner dem, som får indsatsen, og som potentielt kunne have modtaget indsatsen, men ikke gør det. I dette projekt udfylder indsatsgruppen og kontrolgruppen en række spørgeskemaer før, under og efter indsatsen. Tildeling af grupperne er sket på baggrund af lodtrækning. Derfor kan forskerne efter projektperioden sammenligne de gennemsnitlige udfaldsmål for indsats- og kontrolgruppen, og hvis der er systematiske forskelle mellem de to grupper efter interventionen, kan man konkludere, at interventionen har en effekt.

En effektmåling adskiller sig dermed fra en almindelig evaluering, hvor man ofte laver målinger før og efter en indsats, men udelukkende blandt deltagerne. Dermed kan man ikke udtale sig om deltagerens situation, hvis de ikke havde modtaget indsatsen - dvs. dér ved man ikke, om evt. ændringer skyldes indsatsen eller andre faktorer.

Hvilke forældre er med i projektet?

Projektet i Frederiksberg Kommune er udformet som et lodtrækningsforsøg, hvori der indgår en indsatsgruppe og en kontrolgruppe. To tredjedele af de forældre, der tilmelder sig til projektet, fik tildelt en plads på kurset. Den sidste tredjedel fungerer som kontrolgruppe. Ud fra en række spørgeskemaer, som begge grupper har besvaret inden kursets start, fremgår det, at de to grupper er forholdsvis ens på en række mål som f.eks. forældrenes uddannelse, alder, indkomst, eller deres situation i parforhold. Dette giver gode forudsætninger for de videre analyser, når forskerne skal sammenligne de to grupper.

Ressourcestærke forældre dominerer

Forældrene i både indsatsgruppen og kontrolgruppen er i gennemsnit relativt socialt og økonomisk ressourcestærke, og dette er vigtigt at have for øje i forhold til, hvorvidt projektets resultater kan sige noget mere generelt om effekten af forældrekurser. Her påpeger forskerne dog, at det ofte er ressourcestærke forældre, der deltager i universelle forældrekurser rundt omkring i landets kommuner – derfor er det netop interessant at undersøge, om indsatsen er tilpasset og relevant for denne gruppe.

"Forældrekurser kan være en måde at styrke parrets relation til hinanden og samtidig forberede dem på det nye skridt i deres liv."

Barnets tilknytning og forældrenes parforhold

På forældrekurset undervises forældrene blandt andet i den tidlige tilknytning til deres barn, da en tryk tilknytning i de første år er afgørende for en sund udvikling hos barnet. Men kurset har også fokus på at understøtte forældrenes forhold til hinanden. Mange parforhold kommer under pres, når et par bliver forældre for første gang. Forældrekurser kan derfor være en måde at styrke parrets relation til hinanden og samtidig forberede dem på det nye skridt i deres liv. Gennem en gruppebaseret indsats er målet med Dit Første Barn at skabe et trygt rum, hvor kommende og nybagte forældre både kan blive vejledt i det kommende forældreskab, samt har mulighed for at dele deres oplevelser og bekymringer med hinanden og de sundhedsplejersker der faciliterer kurset. Forløbet strækker sig over seks kursusgange – to før fødslen og fire efter fødslen.

"Flere af forældrene har en følelse af, at forældreskabet er risikofyldt, og at der er mange steder, hvor de kan "træde forkert."

Forældre vil uddannes til forældreskabet

To sociologer fra Københavns Universitet har i deres speciale interviewet 11 kommende forældre, der deltager i Dit Første Barn. Et gennemgående tema i disse interviews har været, at forældrene oplever en usikkerhed i forhold til det kommende forældreskab. Flere af de interviewede forældre har en følelse af, at forældreskabet er risikofyldt, og at der er mange steder, hvor de kan "træde forkert". Af samme grund er de kommende forældre, som de to studerende talte med, glade for, at kurset giver dem mulighed for at "uddanne sig" til forældreskabet. Dette kunne tyde på, at der er et behov for sådanne kurser – også for forældre der ikke er i en sårbar situation. Det fremgår også, at forældrene har stor respekt for sundhedsplejerskernes faglige ekspertise og føler, at de er i gode hænder hos dem. Det understreger vigtigheden af, at sundhedsplejersker er klædt godt på til at undervise på forældrekurser. Dog er det samtidig relevant at stille spørgsmålet hvorfor forældreskabet kan være forbundet med så stor en usikkerhed, selv blandt ressourcestærke forældre?

Projektets fremtidige resultater – hvornår ved vi mere?

I evalueringen bliver der indsamlet data fra forældrene, når barnet er henholdsvis 4 og 10 måneder. Ud fra de spørgeskemaer, vil forskerne på længere sigt kunne sige noget om, hvorvidt forældrekurset har haft betydning for børnenes trivsel og udvikling samt for forældrenes parforhold. Disse resultater vil blive præsenteret i et nyt notat i vinteren 2019, når projektets dataindsamling er afsluttet. På baggrund af de endelige resultater vil forskerne kunne udtale sig om, hvorvidt kommuner fremover gør klogt i at tilbyde universelle forældrekurser som Dit første barn til kommende førstegangsførelse.

Kilde:

- [Wüst, M., Kristiansen I. L., Trillingsgaard, T. & Fentz, H. N. \(2018\). *Dit Første Barn – Evaluering af et universelt forældrekursus udbudt til førstegangsførelde i Frederiksberg Kommunes Sundhedspleje. Notat 1: Baseline*. København: VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.](#)

• Faktaboks:

CRUNCH – Center for Research on Universal Child Policies – er et samarbejde mellem VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd, Aarhus Universitet, Københavns Universitet, Frederiksberg Kommune og Center for Børneliv. CRUNCH er et flerårigt projekt, der undersøger effekten af tidlige, universelle børneindsatser i Danmark. **Center for Børneliv**s rolle er at bygge bro mellem forskning og praksis ved løbende at formidle CRUNCH-projektets undersøgelser og resultater. Denne artikel er baseret på det første notat om forskningsprojektet Dit Første Barn i Frederiksberg kommune.

Dit Første Barn er et fireårigt (2016-2019) følgeforsknings-projekt, der har til formål at give praksisnær og valid viden om effekten af universelle forældrekurser for børn og familiers trivsel. Projektet startede i sommeren 2016 og slutter i sommeren 2019. Forældrekurset er udformet som et lodtrækningsforsøg, hvori der indgår en indsatsgruppe (233 mødre) og en kontrolgruppe (112 mødre). Både indsatsgruppen og kontrolgruppen besvarer en række spørgeskemaer ad tre omgange: én gang ved rekruttering til kurset, én gang når barnet er 4 måneder, og én gang når barnet er 10 måneder gammelt. Spørgeskemaerne omhandler forskellige temaer, bl.a. forældrenes parforhold og psykiske trivsel og senere barnets udvikling og forældresamarbejdet. Projektet gennemføres i samarbejde med CRUNCH-forskere på Aarhus Universitet, der ligeledes undersøger effekten af forældrekurset Familieiværksætterne i Aarhus Kommune. Ved at anvende samme måleredskaber for effekt og den samme dataindsamling kan de to forskergrupper sammenligne to indsatser rettet mod den samme gruppe (førstegangsførelde), men som foregår i forskellige dele af landet og er bygget op på forskellige måder.

Materialet til forældrekurset Dit Første Barn er udviklet i samarbejde med virksomheden God Barndom og tager udgangspunkt i Socialstyrelsens forældreprogram Klar Til Barn. Kurset består af seks kursusgange – to gange i graviditeten og fire gange efter fødslen. Hver kursusgang tager udgangspunkt i et overordnet tema, og undervisningsformen varierer mellem oplæg, samtale- og skriveøvelser og diskussioner i gruppen. Alle sundhedsplejerskerne i kommunen er blevet uddannet, så de kan undervise på kurset.

Tweet

Like

Be the first of your friends to like this.